

Asia: VN/11304/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi vuoden 2026 tuloveroasteikosta sekä tuloverolain ja verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Muistiliitto ry on valtakunnallinen muistisairaiden ja heidän läheistensä kansanterveys-, potilas- ja edunvalvontajärjestö. Toiminnan päämäärä on edistää aivoterveystta, toimia sairastuneen ja läheisen tukena, vahvistaa heidän ääntään sekä puolustaa heidän oikeuksiaan. Muistiliitto toimii 41 jäsenyhdistyksensä yhteistyö- ja kattojärjestönä. Muistiliiton lausunto koskee tuloverolain lahjoitusvähennystä koskevaa esitystä.

Esityksen tavoitteena on kannustaa yksityishenkilöitä ja yhteisöjä lisäämään lahjoituksia laajentamalla lahjoitusvähennysoikeutta. Tällä pyritään tehostamaan järjestöjen mahdollisuuksia hankkia yksityistä rahoitusta. Muistiliitto pitää lahjoitusvähennyksen laajentamista kannatettavana tavoitteena. On kuitenkin tärkeää, että vähennysoikeus ulotetaan koskemaan kaikkia yhdistyksiä ja säätiöitä, joilla on voimassa oleva rahankeräyslupa.

Esityksen mukaan vähennyskelpoisia olisivat rahalahjoitukset, jotka on tehty tiedettä tai taidetta edistävään tarkoitukseen julkista rahoitusta saavalle yliopistolle, korkeakoululle tai näiden yhteydessä olevalle yliopistorahastolle. Lisäksi vähennyskelpoisia olisivat rahalahjoitukset, jotka on tehty tiedettä, taidetta, suomalaisen kulttuuriperinnön säilyttämistä, nuorisotyötä tai -toimintaa, liikuntaa, urheilua tai lasten asemaa tukevaan tai edistävään tarkoitukseen Verohallinnon nimeämälle yhdistykselle tai säätiölle.

Esityksessä ehdotettu rajausta sulkee lahjoitusvähennysoikeuden ulkopuolelle suuren osan sosiaali- ja terveysalan järjestöistä. Tämä heikentää järjestöjen yhdenvertaista kohtelua ja rajoittaa lahjoittajien valinnanvapautta. Esityksessä ei ole esitetty perusteluja sille, miksi lahjoitukset muihin kuin esimerkiksi nuorisotyöhön tai lasten aseman tukemiseen eivät olisi vähennyskelpoisia.

Nuorisotyön, liikunnan, urheilun ja lasten aseman edistäminen ovat sinänsä erittäin kannatettavia ja tärkeitä päämääriä.

Lahjoitusvähennysoikeuden rajaaminen vain tiettyihin toimialoihin ei kuitenkaan huomioi järjestöjen toiminnan kohderyhmien ja heidän tarpeidensa monimuotoisuutta eikä vastaa lahjoittajien halua tukea heille merkityksellisiä kohteita.

Muistiliitto katsoo, että lahjoitusvähennysoikeuden tulisi koskea kaikkia rahankeräysluvan omaavia yhdistyksiä ja säätiöitä, jotta järjestöjä kohdellaan yhdenvertaisesti ja kansalaisten lahjoitushalukkuutta voidaan aidosti edistää.

On lisäksi huomattava, että myös potilas- ja vammaisjärjestöjen toiminnassa on mukana nuoria, esimerkiksi tilanteissa, joissa heidän läheisensä on sairastunut. Tällaisia nuoria osallistuu myös Muistiliiton toimintaan, ja vastaavia tilanteita on todennäköisesti monissa muissakin sosiaali- ja terveysalan järjestöissä.

Esityksessä arvioidaan sen vaikutuksia järjestöihin, ja siinä todetaan – Muistiliitonkin näkemyksen mukaan aivan oikein – että on mahdollista, että lahjoitukset suuntautuvat jatkossa entistä enemmän niihin kohteisiin, joista lahjoitusvähennyksen voi saada. Tämä kehitys voi johtaa siihen, että muut järjestöt jäävät vähemmälle huomiolle ja rahoitukselle. Tämä eriarvoistaa perusteettomasti erityisesti sosiaali- ja terveysalan järjestöjen toimintaedellytyksiä ja sitä kautta näiden järjestöjen kohderyhmien mahdollisuuksia saada tukea ja toimintaa.

Muistiliitto haluaa lisäksi korostaa, että lahjoitusvähennyksen alkuperäisenä tavoitteena on ollut lisätä lahjoituksia sellaisiin kohteisiin, joihin niitä ei muuten ehkä tehtäisi – ja näin saada aikaan yhteiskunnallista hyötyä kohtuullisella julkisen sektorin panostuksella. Tämän tavoitteen saavuttaminen edellyttää, että vähennysoikeus ei rajoitu vain tiettyihin toimialoihin, vaan se ulotetaan laajasti kaikkiin rahankeräysluvan omaaviin yhdistyksiin ja säätiöihin.

Esityksessä todetaan aivan oikein, että sosiaali- ja terveysalan järjestöille kertalahjoitukset ovat merkittävä osa varainhankintaa julkisen avustuksen ja jäsenmaksujen ohella. On oletettavaa, että lahjoitusten merkitys kasvaa entisestään, kun valtionavustuksiin kohdistuu merkittäviä leikkauksia. Myös sosiaali- ja terveysministeriö on lausunnossaan todennut, että mikäli lahjoitukset suuntautuvat jatkossa pääasiassa niihin kohteisiin, joista lahjoitusvähennyksen saa, heikkenee monien sosiaali- ja terveysalan järjestöjen taloudellinen tilanne nykyisestä.

Muistiliiton näkemyksen mukaan lahjoitusvähennyksen laajentamisen toteuttamisen ei tule lisätä järjestöjen hallinnollista taakkaa. Rahankeräyslupa edellyttää jo nykyisellään raportointia Poliisihallitukselle. Olisi tärkeää arvioida, miten raportointimenettelyä voitaisiin kehittää ja yhdenmukaistaa, jotta se palvelisi sekä järjestöjen että viranomaisten toiminnan tehokkuutta.

Suomu Katariina
Muistiliitto ry